

Utbildningsinspektion i Ektorp skola, förskoleklass och årskurs 1–6 och Borgvallaskolan, förskoleklass och årskurs 1–3

Innehåll

Inledning	1
Underlag	1
Beskrivning av verksamheten.....	2
Sammanfattande bedömning.....	2
Bedömning av resultaten.....	3
Bedömning av genomförandet.....	5
Bedömning av förutsättningarna	7

Inledning

Skolverket har granskat verksamheten i och besökt Ektorp och Borgvalla skolor den 9, 11 och 15 maj 2007. I slutet av denna rapport framgår vilka som varit ansvariga för utbildningsinspektionen.

Inspektionen avser att visa hur verksamheten genomförs samt dess förutsättningar och resultat. Bedömningarna av kvaliteten och av hur väl verksamheten uppfyller statens krav görs utifrån skollagen, läroplanen och övriga författningar för det offentliga skolväsendet. Information om inspektionen finns i separata material och på Skolverkets webbplats (www.skolverket.se/Inspektion).

Kommunen har ansvar för att de brister inspektörerna lyfter fram i den sammanfattande bedömningen åtgärdas. Åtgärderna ska redovisas till Skolverket inom tre månader vilket framgår av Skolverkets beslut. Skolverket följer också upp effekterna av inspektionen vid kommande inspektionstillfälle.

Denna skriftliga rapport kompletteras med muntlig återrapportering av de ansvariga inspektörerna.

Underlag

Underlaget för inspektörernas bedömning är dels dokument från Ektorp och Borgvalla skolor, dels den information som samlats in under besöket. Rapporten grundas även på annan information om kommunen och skolan från exempelvis Skolverkets nationella uppföljningssystem.

I skolorna intervjuades skolledning, elever, lärare, elevvårdspersonal samt föräldrar med barn i olika årskurser. Inspektörerna besökte lektioner i förskoleklass och nästan alla årskurser. Även andra iakttagelser i skolmiljön och studier av dokument som finns på skolan utgör underlag för kvalitetsbedömningen.

Rektorn har tagit del av och givits möjlighet att lämna synpunkter på sakuppgifter i rapporten.

Beskrivning av verksamheten

Ektorp skola	Antal barn/elever
Förskoleklass	16
Grundskola	170

Borgvallaskolan	Antal barn/elever
Förskoleklass	18
Grundskola	59

Uppgifterna ovan är skolans egna och gäller för våren 2007.

I Ektorp skola finns en förskoleklass och grundskola årskurs 1–6 och i Borgvallaskolan finns en förskoleklass och grundskola årskurs 1–3 (en klass i varje årskurs på båda skolorna).

De flesta elever i Ektorp och Borgvalla skolor kommer från kringliggande bostadsområden. Skolorna profilerar sig mot Natur och Hälsa.

Denna rapport omfattar inspektion av förskoleklass och grundskola. Kommunens ansvarstagande för förskoleverksamhet och skolbarnsomsorg behandlas i den övergripande kommunrapporten.

Sammanfattande bedömning

Bedömningarna av kvaliteten i utbildningen vid Ektorp och Borgvalla skolor och av hur väl verksamheten uppfyller statens krav görs utifrån skollagen, läroplanen och övriga skolförfattningar.

I Ektorp och Borgvalla skolor sätter skolornas profil mot Natur och Hälsa sin prägel på verksamheten genom bl.a. morgongymnastik och utflykter för att studera naturen. Med utgångspunkt från ålder och mognad arbetar skolorna medvetet med olika tillvägagångssätt i en strävan att nå ökad måluppfyllelse. Det pedagogiska arbetet i Borgvallaskolans förskoleklass är mycket bra.

Skolornas resultat är gott och ledningsfunktionen är väl fungerande. Den samlade bilden av resultaten i alla ämnen är dock inte synliggjord i skolornas kvalitetsredovisning. Kvalitetsarbetet med uppföljning av resultaten, analyser och vidtagna åtgärder saknas och bör förbättras.

Skolornas arbete med elever i behov av särskilt stöd är av mycket god kvalitet och inom detta område förekommer ett gediget uppföljningsarbete som leder till att åtgärder vidtas.

Elevernas möjligheter till ansvar och inflytande varierar dock och är beroende av lärare, vilket även gäller elevernas kännedom om utbildningsmålen. Såväl elevernas kännedom om utbildningsmålen som elevernas ansvar och inflytande över sin utbildning bör öka.

Inspektörerna bedömer att nedan angivna brister snarast måste åtgärdas.

- Skolornas arbete med likabehandlingsplanen uppfyller inte författningarnas krav (6 § lagen om förbud mot diskriminering och annan kränkande behandling samt 2 § förordningen om barns och elevers deltagande i arbetet med en likabehandlingsplan).

- Utbildningen är inte avgiftsfri (4 kap. 4 § skollagen).

Inspektörerna bedömer att det finns behov av förbättringsinsatser på skolan inom följande områden.

- Skolorna bör förbättra arbetet med uppföljning och utvärdering av skolornas samlade resultat.
- Skolorna bör förbättra elevernas kännedom om målen för utbildningen.
- Skolorna bör förbättra elevernas möjligheter till inflytande över verksamheten i stort samt över sin utbildning och sitt eget lärande.
- Skolorna resultat av arbetet med att förhindra mobbning och annan kränkande behandling bör förbättras.
- Skolorna bör säkerställa att målen för kursplanerna nås inom båda slöjdriktningarna.
- Skolorna bör förbättra sitt kvalitetsarbete och sin kvalitetsredovisning.

Bedömning av resultaten

Inspektörerna har granskat hur väl skolans elever utvecklar kunskaper, normer och värden enligt de nationella målen för lärandet särskilt angivna i skollagen, läroplanen och de nationella kursplanerna.

Kunskaper

Enligt skollagen ska utbildningen i förskoleklassen stimulera varje barns utveckling och lärande och ligga till grund för fortsatt skolgång. Inspektionen visar att verksamheten i förskoleklasserna i Ektorp och Borvallaskolor bygger på ett lekfullt lärande i syfte att stimulera barnens nyfikenhet och vilja till eget utforskande. Verksamheten är varierad både vad gäller innehåll och utformning. Lärarna arbetar med barnens grundläggande språk- och matematikutveckling. Vidare innehåller verksamheten inslag där barnen uppmuntras att ta eget ansvar. Inspektörerna bedömer att verksamheten i förskoleklasserna är i överensstämmelse med läroplanens mål och riktlinjer samt ger en god grund för barnens fortsatta skolgång.

De nationella ämnesproven i grundskolans årskurs 5 används bland annat för att lärare ska ges stöd i arbetet med att bedöma om eleverna uppnått kursplanernas mål i svenska, matematik och engelska. I nedanstående tabell redovisas resultaten för de nationella ämnesproven under perioden 2005-2006.

Tabell, Nationella ämnesprov för årskurs 5. Tabellen anger andelen elever (%) som enligt skolans bedömning uppnått målen för proven i Ektorp skola. Dessutom anges andel elever som bedömts uppnå målen totalt i kommunen.

Ämne	Ektorp skolan		Nacka kommun	
	År 2005	År 2006	År 2005	År 2006
Svenska	100	97	97	97
Engelska	100	100	96	97
Matematik	100	97	95	96

Källa: Skolans och kommunens egna uppgifter.

Av tabellen framgår att minst 97 procent av eleverna i Ektorp skolan uppnår målen i de nationella ämnesproven.

Kursplanernas mål att uppnå anger den kunskapsnivå som alla elever minst ska uppnå efter det femte skolåret i samtliga ämnen. Enligt läroplanen har rektorn ansvar för skolans resultat och för att dessa följs upp och utvärderas i relation till de nationella målen. Det är således nödvändigt att en samlad bild finns av elevernas resultat på skolnivå. I Ektorp och Borgvalla skolor finns samlade resultat från de kommunala proven i svenska och matematik i årskurs 3 och i Ektorp skola från de nationella ämnesproven i årskurs 5. Därutöver dokumenterar lärarna varje termin hur den enskilde eleven har nått målen i samtliga ämnen och årskurser. Dock sammanställs inte dessa resultat för skolorna som helhet och skolledningen kan inte redogöra för hur stor andel av eleverna i Ektorpskolan som uppnår de nationella målen i årskurs 5 i kursplanernas samtliga ämnen. Inspektörerna bedömer att skolan bör förbättra sin uppföljning av skolornas samlade resultat vad gäller elevernas kunskaper i förhållande till kursplanernas mål att uppnå i årskurs 5.

Inspektionen visar att Ektorp och Borgvalla skolor inte gör regelmässiga uppföljningar och analyser kring eventuella skillnader i kunskapsresultat för olika grupper av elever. Skolorna kan till exempel inte redogöra för om pojkars och flickors resultat skiljer sig åt. Inspektörerna bedömer därför att skolorna bör fördjupa sin uppföljning och utvärdering, bland annat i detta avseende.

För att eleverna, i enlighet med läroplanens intentioner, ska kunna ta ansvar för sin egen utbildning, krävs också att skolorna klargör vilka mål utbildningen har. I viss utsträckning delges eleverna på Ektorp och Borgvalla skolor utbildningsmålen. I samtal och intervjuer framkommer dock att många elever inte är helt säkra på om de fått mål presenterade för sig och de kan inte heller redogöra för några mål. Inspektörerna bedömer att Ektorp och Borgvalla skolor bör förbättra elevernas kännedom om målen för utbildningen.

Normer och värden

Alla som arbetar i skolan ska enligt läroplanen främja elevernas förmåga och vilja till ansvar och inflytande över den sociala, kulturella och fysiska skolmiljön. Inspektionen visar att eleverna i Ektorp och Borgvalla skolor ges möjlighet till inflytande över skolans verksamhet i stort, främst genom klassråd och elevråd. Råden hålls dock inte med den kontinuitet som förutsätts vilket medfört att eleverna uppfattar att de inte har särskilt stora möjligheter till inflytande över verksamheten. Istället framhåller eleverna att det tar lång tid att få igenom beslut, vilket kan medföra att eleverna ger upp när förslag och idéer framförs och ingenting händer. Detta hände t.ex. med idén att genomföra ”småstjärnorna” på Ektorp skola. Men eleverna kan även ge exempel på beslut som de fått igenom, såsom att skolan har ett skatingområde på Ektorp skola eller att de beslutat om regler för att vistas på fotbollsplanen på Borgvallaskolan. Inspektörerna bedömer att eleverna bör ges bättre möjligheter till inflytande över skolornas verksamhet som helhet så att de får kunskap om demokratins principer och utvecklar sin förmåga att arbeta i demokratiska former.

I läroplanen uttrycks att eleverna ska få reellt inflytande på arbetssätt, arbetsformer och undervisningens innehåll. Inspektörerna har noterat skillnader mellan lärare vad gäller elevernas möjligheter att delta i planeringen av undervisningen. Några lärare diskuterar kontinuerligt val av arbetssätt och undervisningens innehåll med eleverna och ger dem möjligheter att bidra med synpunkter och förslag, medan andra lärare företrädesvis utgår från sin egen planering alternativt strikt följer den arbetsgång som anges i olika läromedel. Flertalet av de elever som inspektörerna möter i inspektionen framhåller att det är lärarna som

till största delen bestämmer undervisningens innehåll och utformning. Inspektörerna bedömer att skolorna bör förbättra elevernas möjligheter att utöva inflytande över sin utbildning och sitt lärande.

I inspektionen framkommer att Ektorps och Borgvalla skolor i stort bedriver ett värdegrundarbete av god kvalitet. Eleverna är även väl medvetna om hur de ska gå tillväga om de ser en kamrat bli mobbad, kränkt på annat sätt eller lämnad ensam på skolgården. Eleverna tycker att lärarna ofta är bra på att agera. Emellertid framhåller såväl lärare, elever som föräldrar att mobbning och andra kränkningar förekommer om än i liten omfattning. I kommunens enkäter och i skolans egna undersökningar framkommer också att det finns elever som inte känner sig trygga i skolan. Inspektörerna bedömer sammantaget att skolans resultat av arbetet med att förhindra mobbning och andra kränkningar bör förbättras.

Bedömning av genomförandet

Inspektörerna har granskat arbetet med arbetsmiljön, föräldrarnas och elevernas delaktighet, innehåll, organisation och arbetssätt i undervisningen, individanpassning och stöd, utvärdering av lärandet, bedömning och betygssättning, kvalitetssäkring och förbättringsarbete, skolledning och intern kommunikation. Nationella riktlinjer för arbetet finns i skollagen, läroplanen och i andra författningar för respektive skolform.

Arbetet med arbetsmiljö och delaktighet

Ektorps och Borgvalla skolors likabehandlingsplan, som inspektörerna tagit del av, bedöms inte uppfylla lagens krav. I fråga om planerade åtgärder bör planen vara konkret och utgå från aktuell kartläggning av verksamhetens behov. Då varje verksamhet ska ha en likabehandlingsplan måste Ektorps skola ha en plan och Borgvallaskolan en. Den nuvarande gemensamma likabehandlingsplanen saknar rutiner för hur elever och personal ska agera när en vuxen kränkt en elev. Inspektörerna bedömer att likabehandlingsplanen måste utvecklas och att en plan för Ektorps skolan och en för Borgvallaskolan ska upprättas. Vid framtagandet och utvecklandet av planen ska skolan beakta författningskravet på elevers delaktighet.

Innehåll, organisering och arbetssätt i undervisningen

Under rubriken ”Innehåll, organisering och arbetssätt i undervisningen” har skolans arbete med att gemensamt tolka nationella mål och att organisera undervisningen granskats. Vidare har skolans arbetssätt och förmåga att anpassa undervisningen efter elevernas förutsättningar inspekterats. Inspektörerna har bedömt att skolans arbete inom dessa områden överlag är av god kvalitet utan att ge vidare kommentarer i denna rapport.

Förskoleklassen är en del av skolan och det första steget i att genomföra och uppfylla läroplanens mål. Samtidigt är det viktigt att förskolans pedagogik med lek, omsorg, skapande och elevens eget utforskande ges utrymme i förskoleklassen och att verksamheten där skiljer sig från verksamheten i grundskolan. I Borgvallaskolan ges förskolans pedagogik stort utrymme i verksamheten. Verksamheten anpassas till barnens erfarenheter, intressen och behov. Vidare finns utarbetade samarbetsformer mellan förskoleklass och grundskola. Inspektionen visar att personalen är väl medveten om att intentionerna med förskoleklassen är att förskolans pedagogik via förskoleklassen ska komma in även i grundsko-

lan. Inspektörerna noterade att i Borgvallaskolan gavs förskolepedagogiken utrymme även i skolan. Inspektionen visar att förskoleklassen utgör ett möte mellan och en integrering av de olika kulturerna i förskolan och skolan. Inspektörerna bedömer att det pedagogiska arbetet i förskoleklassen i Borgvallaskolan är mycket bra.

I grundskolans kursplaner finns mål som eleverna ska uppnå i de olika ämnena innan de slutar årskurs 5. Dock visar inspektionen av Ektorpskolan att eleverna inte erbjuds textilslöjd i samma utsträckning som trä- och metallslöjd. I årskurs 3 och 6 har eleverna erbjudits båda slöjdinriktningarna medan enbart trä- och metallslöjd erbjudits i årskurs 4 och 5. Skolan bör säkerställa att målen för kursplanerna nås inom båda slöjdinriktningarna.

Särskilt stöd

Skolornas arbete med att uppmärksamma och sedan ge särskilt stöd till elever är av mycket god kvalitet, vilket även kan kopplas till skolans resultat. Undervisningen är anpassad utifrån elevernas olika behov där elevernas förmågor fokuseras. Genom att överlämningen mellan förskoleklass till årskurs 1 samt mellan årskurs 3 och 4 fungerar så väl samt att dokumentationen över elevernas individuella kunskapsutveckling följs upp och utvärderas på individnivå har skolorna god kunskap om när och vilken åtgärd som eleven eventuellt behöver. Skolorna har även en tydlig ansvarsfördelning inom personalen och använder de kompetenser som personalen innehar på ett utmärkt sätt. Inspektörerna bedömer att skolornas arbete med elever i behov av särskilt stöd är av mycket god kvalitet.

Kvalitetssäkring och förbättringsarbete

Varje skola ska årligen upprätta en skriftlig kvalitetsredovisning som ett led i den kontinuerliga uppföljningen, utvärderingen och utvecklingen av verksamheten. Kvalitetsredovisningen ska innehålla en bedömning av i vilken mån de nationella målen har förverkligats och en redogörelse för vilka åtgärder skolan avser att vidta för ökad måluppfyllelse. Arbetet med kvalitetsredovisningen syftar också till att ge information om hur väl verksamheten lyckas med sitt uppdrag. I förordningen ställs krav på elevers och personals delaktighet i arbetet med kvalitetsredovisningen. Även elevernas vårdnadshavare ska ges möjlighet att delta. Från och med den 1 juni 2006 ställs också krav på att uppföljning och utvärdering av skolans likabehandlingsplan ska redovisas i kvalitetsredovisningen. Ektorps och Borgvalla skolor har en gemensam kvalitetsredovisning som innehåller vissa redovisningar av skolornas måluppfyllelse, med betoning på arbetsplanernas mål, några av skolans resultat samt vissa förslag till förbättringsåtgärder. I skolorna har varje årskurs en arbetsplan utifrån rubrikerna Lust och nyfikenhet, Trygghet och Trivsel, Ansvar och Inflytande samt profilen Natur och Hälsa. Skolorna bör dock bättre och mer systematiskt utvärdera sin verksamhet och även vidta åtgärder som har ett tydligt samband med dessa utvärderingar. Exempelvis saknar inspektörerna regelbunden analys och förslag på åtgärder kring resultat. I ett sådant analysarbete blir t.ex. eventuella skillnader mellan pojkar och flickors resultat automatiskt föremål för intern diskussion och förbättringsarbete.

Inspektörerna bedömer sammantaget att skolorna bör förbättra sitt kvalitetsarbete och sin kvalitetsredovisning avseende regelbunden utvärdering av resultat kring hur de nationella målen för utbildningen nås, analys av dessa resultat och förbättringsåtgärder som tydligt är kopplade till denna analys. Stöd för hur kva-

litetsredovisningar kan upprättas finns i Skolverkets ”Allmänna råd och kommentarer för kvalitetsredovisning”.

Ledning och intern kommunikation

Skolledningen för Ektorp och Borgvalla skolor består av rektorn och en biträdande rektor. Rektorn har det övergripande pedagogiska ansvaret samt ansvar över personal och ekonomi. Den biträdande rektorn har främst ansvaret för enhetens förskoleverksamhet och Borgvallaskolan. Ansvarsfördelningen mellan dem upplevs som tydlig av personalen. Ledningsgruppen består av skolledningen, representanter för enhetens alla verksamheter samt speciallärare och specialpedagog.

Den personal som inspektörerna samtalat med uppger även att det är tydligt var olika beslut tas: i arbetslagen, ledningsgruppen, av rektorn eller biträdande rektor. Även föräldrarna uppfattar att det finns en tydlig ledning av skolan. Inspektörerna bedömer att ledningen av skolan håller en god kvalitet i Ektorp och Borgvalla skolor.

Rektorn uppfattas av såväl personal som föräldrar och elever som väl informerad om vad som händer dagligen. Inspektörerna bedömer att rektorn är förtrogen med verksamheten.

Enligt skollagen vilar det på rektorn att särskilt verka för att utbildningen utvecklas. I Ektorp och Borgvalla skolor pågår flera förbättringsarbeten. Vid inspektörernas intervjuer framkommer att lärare men även föräldrar upplever att verksamheterna utvecklas i riktning mot att eleverna ska nå bättre resultat. Inspektörerna bedömer sammantaget att rektorn tar ett övergripande ansvar för det pedagogiska ledarskapet på skolan.

Företrädare för huvudmannen i Nacka kommun följer regelbundet upp verksamheten bland annat med hjälp av utfall från nationella prov, betygsresultat och så kallade kundundersökningar som genomförs i alla kommunens skolor. I kundundersökningarna får elever och föräldrar genom att värdera olika påståenden uttrycka hur nöjda de är med skolans arbete. Till exempel mäts elevers och föräldrars nöjdhet inom områden som kunskaper, trivsel och trygghet och delaktighet. Rektorn i Ektorp och Borgvalla skolor uppger att han har stor frihet att leda och utforma verksamheten, men att huvudmannen ställer tydliga krav på goda resultat. Inspektörerna bedömer att det finns en tydlig ansvarsfördelning mellan huvudmannen i Nacka kommun och skolans ledning.

Bedömning av förutsättningarna

Skolverket tar i inspektionen upp följande förutsättningar för utbildningen; tillgång till den utbildning som ska erbjudas, information om utbildningen, personalens kompetens samt tillgång till läromedel, pedagogiska material och utrustning. Nationella bestämmelser finns bl.a. i skollagen.

Tillgång till utbildning och information om utbildning

I samtal med elever och föräldrar framkommer att eleverna på båda skolorna betalar cirka 200 kronor för en årlig skidresa. Resan erbjuds som ett av flera alternativ på en friluftsdag.

Enligt skollagen ska utbildningen vara avgiftsfri. I verksamheten får dock förekomma enstaka inslag som kan föranleda en obetydlig kostnad för eleverna. I enlighet med Skolverkets ställningstagande gör inspektörerna bedömningen att

200 kronor inte är att anses som obetydlig. Detta måste åtgärdas. I den övergripande kommunrapporten finns Skolverkets samlade bedömning av avgifter i kommunen.

Personal

Av den officiella statistiken för Ektorpskolan år 2006 framgår att 21 av 22 lärare har pedagogisk högskoleutbildning, vilket bekräftas av rektorn som även uppger att skolan alltid strävar efter att anställa utbildade lärare. Vidare anger rektorn att skolan medvetet strävar efter att lärarna ska undervisa i de ämnen de är utbildade för. Inspektörerna bedömer att det i Ektorp och Borgvalla skolor finns lärare som i huvudsak har utbildning för den undervisning de bedriver.

Materiella resurser

Under rubriken ”Materiella resurser” har inspektörerna granskat tillgång till läromedel, användning av datorer, lokaler och skolbibliotek. Inspektörerna har bedömt att dessa resurser ger förutsättningar för en ändamålsenlig undervisning utan att lämna ytterligare kommentarer i denna rapport.

Datum	Ort
2008-01-28	Stockholm

Pia-Lotta Sahlström

Anna Rydin